

25

ERZURUM
VİZYON PLANI

'ZİRVEDEN ZİRVEYE'

KENTSEL VİZYON
PLATFORMU

KENTSEL VİZYON PLATFORMU

‘Kentsel Vizyon ile Kurgulanan Kentler’

NEF ve Kentsel Strateji tarafından kurulan
Kentsel Vizyon Platformu
kamu, sivil ve özel sektör işbirliği ile

- bölge
- kent
- mahalle

ölçeğinde çalışmalar yaparak, yeni planlama
yaklaşımı ve modellerini tartışmaya açmaktadır.

81KENT
VİZYON
www.kentselvizyon.org

“Erzurum Vizyon Planı” Kentsel Strateji tarafından geliştirilen kapsam ve içerik çerçevesinde, A. Faruk Göksu ve Sıla Akalp 'ın Stüdyo 33'te verdiği eğitimler sonucunda, Sunay Paşaoğlu tarafından hazırlanmıştır.

01

ANALİTİK BAKIŞ
Stratejik Göstergeler
10 Temel Sorun ve Fırsat
BEK Analizi

07

02

STRATEJİK BAKIŞ
Bölgesel İşbirliği
Kent Kurgusu

15

03

VİZYON
Bölgesel Vizyon
Kentsel Vizyon

20

04

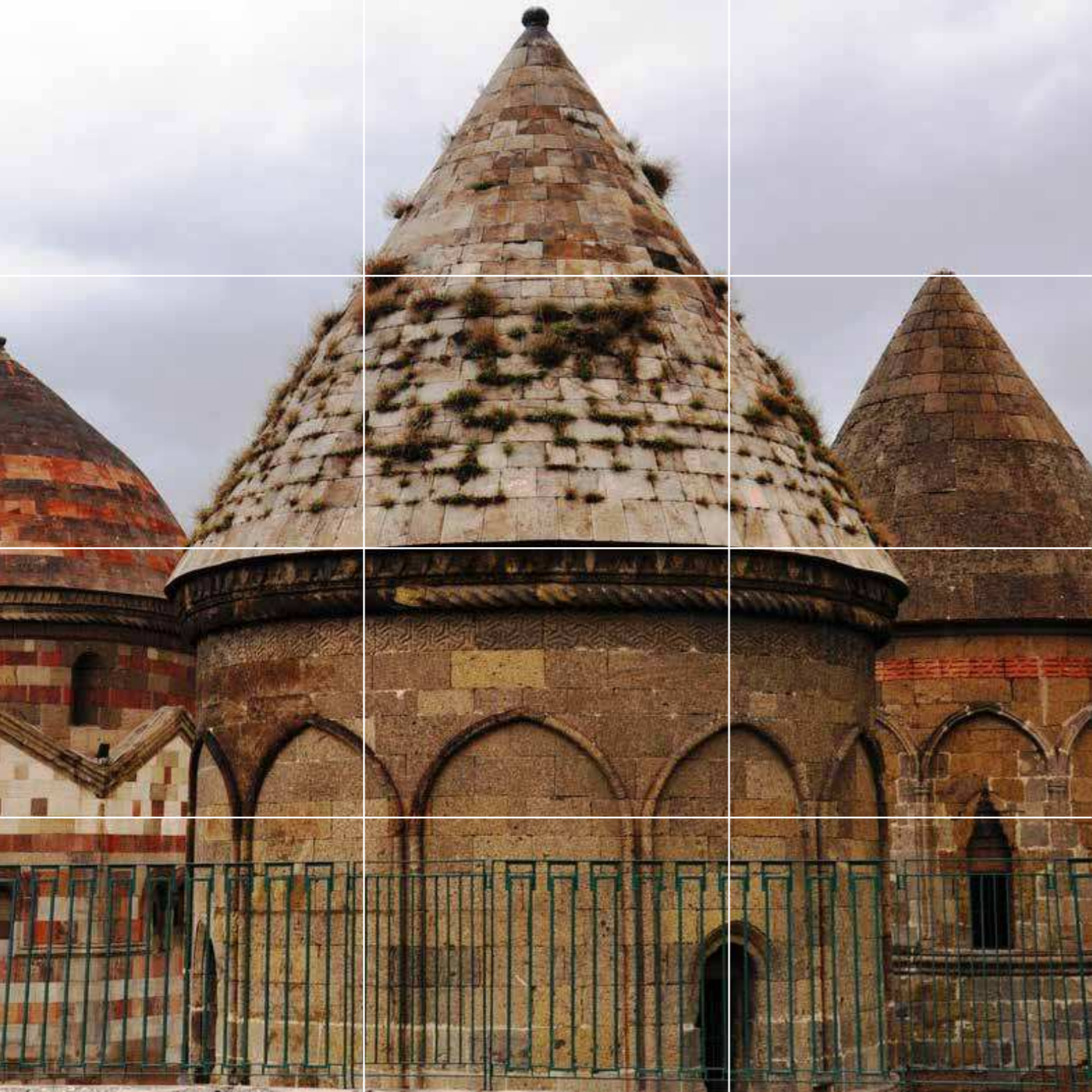
VİZYON ve EYLEM ÇERÇEVESİ
Vizyon Çerçevesi
Eylem Çerçevesi

23

05

ERZURUM 'UN GELECEĞİ İÇİN
10 TEMEL İLKE

36

BÖLÜM

01

ANALİTİK BAKIŞ

Stratejik Göstergeler
10 Temel Sorun ve Fırsat
BEK Analizi

STRATEJİK GÖSTERGELER

Nüfus:
766.729 kişi

Ekonomik Değerler:

- Turizm (doğa sporları, sağlık, inanç, macera vb.)
- Hizmetler
- İnşaat
- Eğitim
- Sağlık
- Tarım ve Hayvancılık
- Arıcılık
- Balıkçılık
- Madencilik (tuz, krom, demir vs.)

Doğal Değerler:

- Palandöken Dağı (Kayak merkezi)
- Çoruh Nehri
- Tortum Gölü ve Çağlayanı
- Pasinler Kaplıcası, Ilica Kaplıcaları, Akdağ Kaplıcası
- Dumlu Dağları, Elmalıçam Mağarası

Tarihsel İzler:

- Medeniyetler: Azzi Hayaşa Krallığı, Urartular, Medler, Persler, Büyük İskender Dönemi, Selokitler, Partlar, Roma İmparatorluğu, Bizans İmparatorluğu, Sasaniler, Beylikler Dönemi, Rus Dönemi, Osmanlı İmparatorluğu
- Saat Kulesi
- Erzurum Kalesi, Pasinler Kalesi, İspir Kalesi, Oltu Kalesi, Narman Samikale
- Camiiler, Mescitler, Kümbetler, Kiliseler
- Çift Minareli Medrese, Yakutiye Medresesi
- Çobandede Köprüsü
- Rüstempaşa Bedesteni
- Hanlar

8

Performans Kriterleri

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

57

ÇEVRE

59

EKONOMİ

59

SOSYAL

36

YAŞAM KALİTESİ

49

Eğitim:

Atatürk Üniversitesi
(43.400 öğrenci)

Erzurum Teknik
Üniversitesi (yaklaşık
450 öğrenci)

Sosyal Altyapı:

- 20 Kütüphane
- 1 Tiyatro
- 2 Üniversite
- 17 Sinema
- 4 Müze
- 5 Tiyatro

9

10 TEMEL FIRSAT

Palandöken Kayak Merkezi ve çevresi	1
Alt bölge merkezi	2
Sivas- Erzurum- Erzincan- Kars Hızlı Tren Hattı Projesi	3
Turizm faaliyetlerindeki çeşitlilik	4
Uluslararası havalimanının varlığı	5
Mikroklimal alanların varlığı	6
Yatırım miktarının yüksek oluşu	7
Arıcılık potansiyeli	8
Hayvancılıkta bölge birincisi	9
Organik tarımın yaygın oluşu	10

10 TEMEL SORUN

10	1	Deprem ve yapı kalitesi
	2	Sert karasal iklim
	3	Kısa konaklama süreleri (ortalama 1,8 gece)
	4	Katma değeri yüksek ürün üretiminin azlığı
	5	Ürünlerin bölge içerisinde tüketimle sınırlı kalması
	6	En çok göç veren 6. İl
	7	Az gelişmiş sanayi
	8	Kuzey-Güney aksında görülen kent içi dengesizlikler
	9	Yüksek işsizlik oranı
	10	Girişimcilik eksikliği

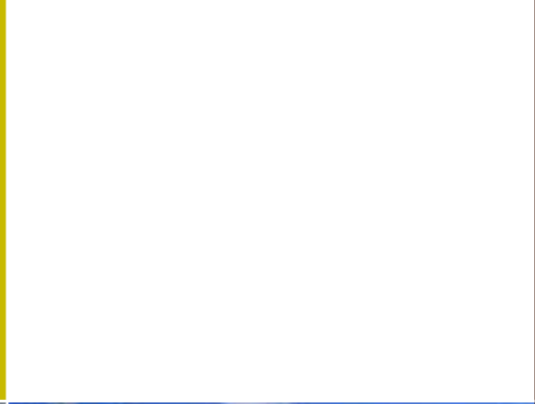
BEK ANALİZİ

Kaynak: KentSEL Strateji

Birikim	Tarımsal üretim Tohum deposu Depremsellik Hayvancılık
Bereket	Plato Ova Su İklim çeşitliliği
Beceri	Tarım ve Hayvancılık Arıcılık Tohumculuk Erzurum Mutfağı
Bakış	Zirve Kanyon Plato Sınır
Büyüme	Bölgesel Kentsel Coğrafik
Beklenti	Hizmet sektörünün geliştirilmesi Sanayide atılım Turizmin marka haline gelmesi

Ekoloji	Erzurum Ovası Çoruh Nehri Dağlar- Kanyonlar Çağlayan Kaplıcalar
Ekonomi	Tarım ve hayvancılık Arıcılık Turizm Sağlık Hizmetler
Eşitlik	Kent- Kır nüfus dengeleri Erişilebilir yerleşim Kadın- Erkek Kuzey-Güney Dadaşlık kültürü
Etkinleştirme	Uluslararası tanınırlık Kırsal nüfus Hizmetlere erişilebilirlik Sınır İşgücünün katılımı
Edinim	Verim Yatırım Destek
Entegrasyon	Alt bölgeler arası Bölge- Kent Kır- Kent Kuzey-Güney

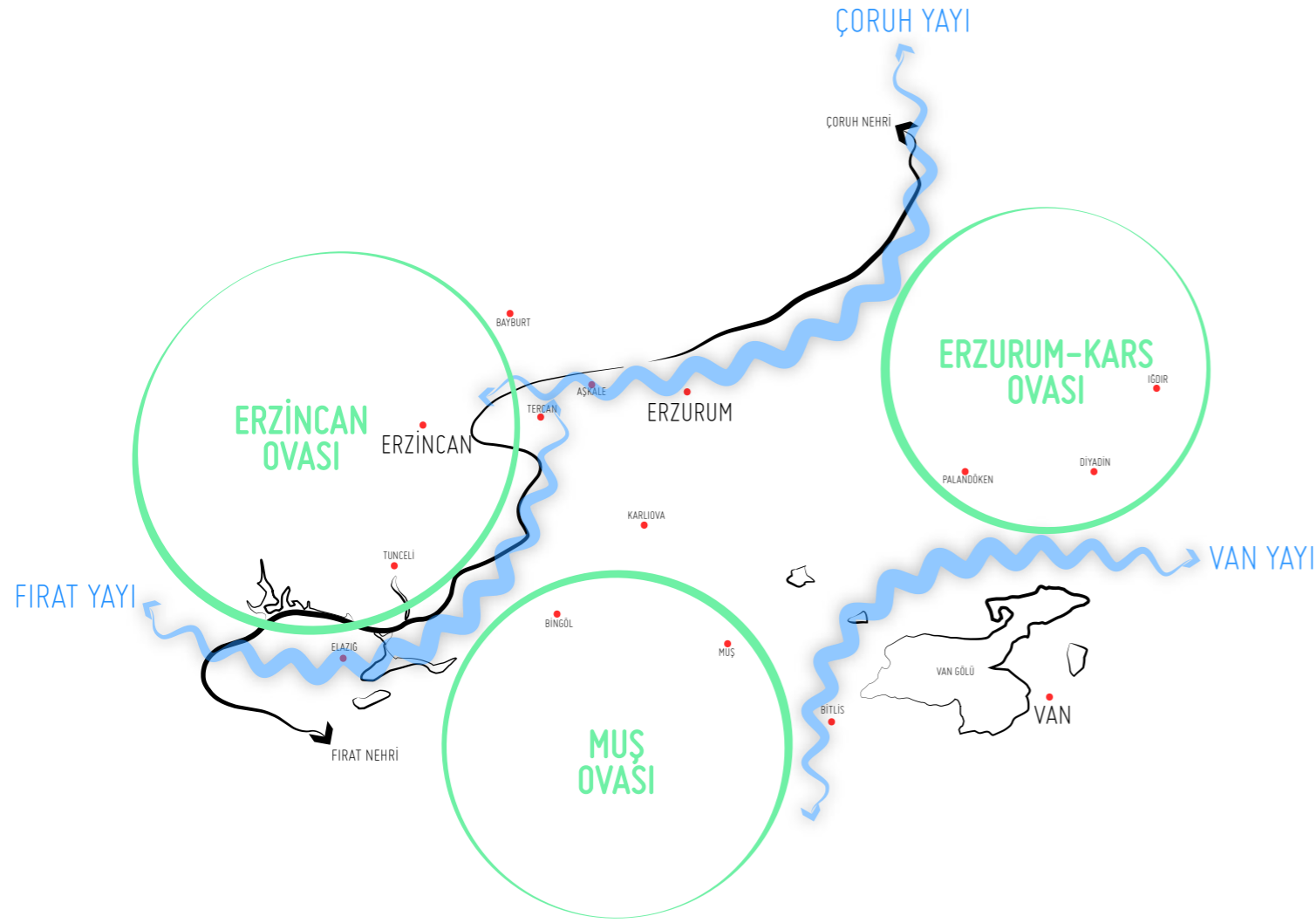
Koruma	Floristik potansiyel Sulak alanlar Tarımsal üretim Doğal değerler Merkezi konum
Kapasite	Sağlık altyapısı Gelişmiş ulaşım ağı Nüfus Erişilebilirlik Ulaşılabilirlik
Kalkınma	Sağlık altyapısı Üniversite- Kent İşbirliği Alternatif turizm kaynakları Arıcılık (Marka değer) Nitelikli işgücü havuzu
Kimlik	Palandöken Sert karasal iklim Kar Dadaşlık kültürü
Katılım	Yerel Üretici- Ticaret Kent- Alt Bölge- Bölge Girişimcilik kültürü
Kurgu	Bereket Yayları Sektörel Alt Bölgeler Coğrafi Modelleme

BÖLÜM

02

STRATEJİK BAKIŞ
Bölgesel İşbirliği
Kent Kurgusu

BÖLGESEL İŞBİRLİĞİ

ERZURUM, BÖLGE İÇİNDE HANGİ STRATEJİK ROLÜ ÜSTLENECEK?

Tarihi İpek Yolu'nun kuzey kolu üzerinde yer alan Erzurum, tarih çağları boyunca uluslararası ölçekte gelişmiş olan bu ticaret aksının üzerinde önemli merkezlerden biri olarak görev yapmıştır. Kentte bulunan kültürel miras öğeleri bunun en bariz kanıtıdır. Günümüze kadar aktarılan bu özelliğin, yeniden canlandırılması için kültürel ve doğal değerleri harmanlayan bir bölgesel sistematik ağ öngörülmüştür.

Katma değer üretimi sistemi çerçevesinde yer alan merkezi iller Erzurum, Erzincan ve Van olarak belirlenmiştir. Bereket Yayları olarak adlandırılacak olan bölge, Fırat Nehri, Çoruh Nehri ve Van Gölü su yayları arasında kalan, bereketli ova ve plato alanlarını kapsamaktadır. Sadece tarım ve hayvancılık üretimi açısından değil, kültürün yeniden üretimi, turizmin çeşitliliği gibi ana sektörel dağılımlar, bu bölgesel sistemin yapıtaşlarını oluşturmaktadır. Belirlenecek kentsel rotalar ve bölgeler arası ulaşım ağı sistemi üzerinden kurgulanacak alt bölgeleme modeliyle, bu alan içerisinde yer alan kentler, birbiriyle işbirliği kuracaktır. Karayolu, havayolu ve demiryolu ulaşımıyla kuzey ve güneydeki limanlara erişimi sağlayacak olan bu kentler, kültürel, üretim ve dağıtım aşamalarında bu ulaşım ağından faydalanabilecektir.

Bölgesi içerisinde en gelişmiş kent olarak öne çıkan Erzurum, geliştirilecek bu ağ kapsamında turizm sektöründe önemli bir uzmanlaşma ve marka değer oluşturmaya giderek, ağına canlanmasında başlangıcı oluşturan kent olarak görev yapacaktır. Buradan yola çıkarak, Erzurum başrolü üstlenecek, ancak bölgesi içerisinde kurduğu işbirliği sayesinde, dengeli bir bölgesel kalkınma sağlanmış olacaktır. Yörenin tanıtılarak kalkınması adına atılacak bu ilk adım sayesinde kent yöreye çekeceği ziyaretçileri, kurulacak kültürel rota üzerinden diğer kentlere aktaracaktır. Bu rota, kentler arasında kültürel miras alanlarını dolaşacak, farklı keşif imkanları sunacak ve aynı zamanda farklı sektörel merkezler arasından geçerek, bu merkezlerin de sisteme dâhil edilmesini kolaylaştıracaktır.

KENT KURGUSU

YENİ KENT KURGUSU NE OLACAK?

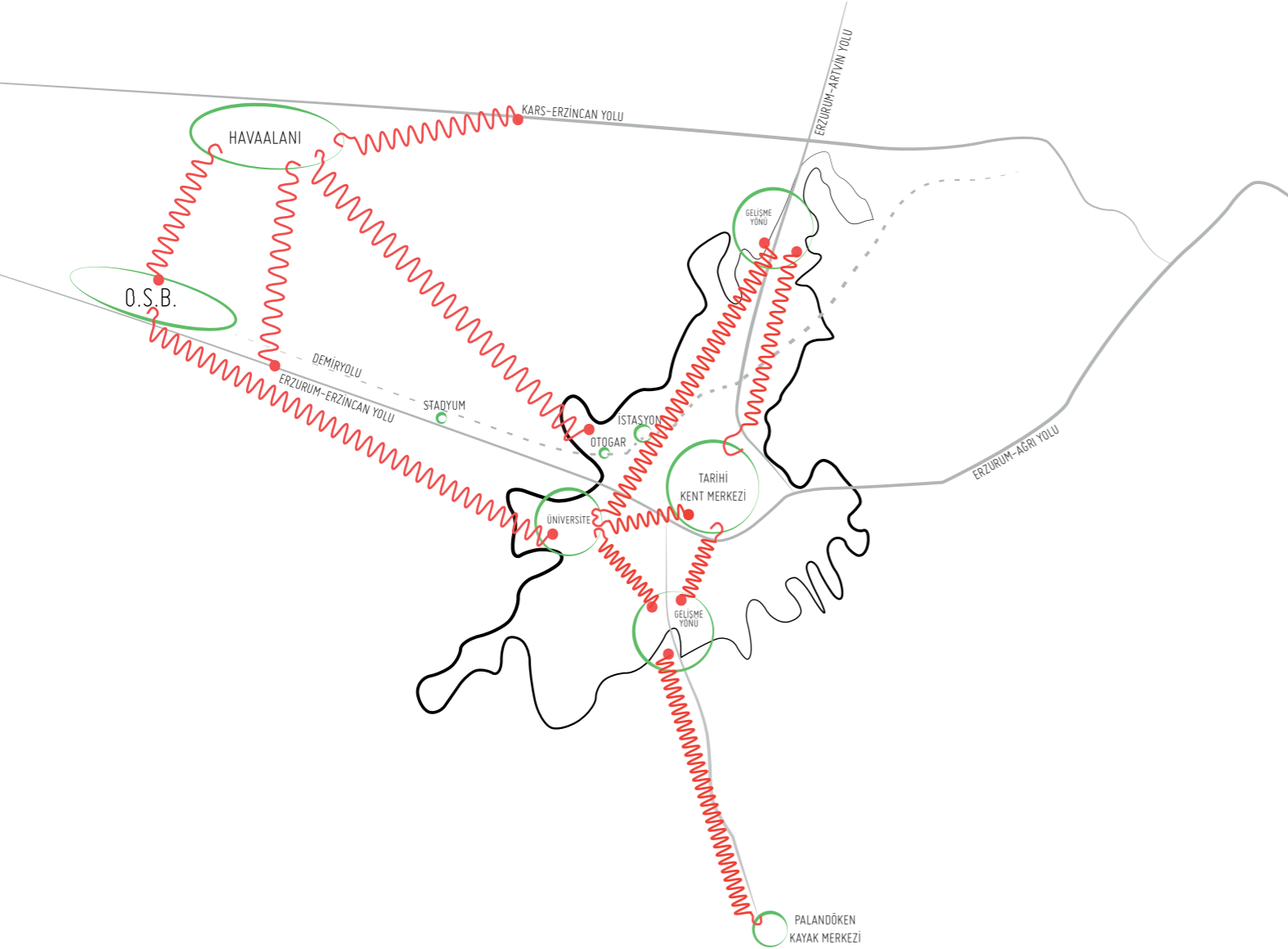
Bölgesel kurguda tanıtilan bereket yaylarındaki “yay” imgesini nesne olarak düşünürsek; halkalar dizisi haline gelmiş bir spiral ve uç kısımda bu halkaların esnemesini sağlayacak olan kütlelerin asılacağı kanca yayı oluşturan kısımlardır. Kancaya kütle taktığımızda ise yay esner, salınır ve dolayısıyla sistem çalışır. Bu imgeden yola çıkarak; “bereket yayları” sisteminin çalışmasını sağlayacak olan kütle olarak yeni kentsel vizyonda ;

- Gelişim Yönünün Belirlenmesi,
- Kent Merkezinde Yaşam Kalitesi Artışı,
- Üniversite-Üretim İşbirliği,
- Depreme Dayanıklı Yerleşim Alanları,
- İhtiyaçlara Yönelik Planlama,
- Yeni Bölgesel Ulaşım Ağı ve
- Bereket Yayları Kent Modeli- Kültürel Rotalar

birincil olarak esas alınmalıdır. Yay imgesinde kütlelerin asılacağı kanca, yani sıralanan maddelerin gerçekleşeceği ortam ise Erzurum’da oluşturulacak olan belli temalar çerçevesindeki alt sektörel kümelenmeler, planlamalar ve mekanlar gerektirmektedir. Bu temalar ise ;

- Tematik Odaklar (Tarım, Kültür, Sanayi, Üniversite, Turizm) ve
- Tematik Alanlar (Çoruh Nehri, Erzurum Ovası, Palandöken Kayak Merkezi, Palandöken Lojistik Merkezi, Erzurum Kültür Rotası Alt Bölgesi)

olarak hem sektörel hem de mekânsal bazda ele alınabilir ve düzenlenebilir. Kanca Erzurum, Kütle Erzurum olarak özetlenebilecek yeni kentsel vizyon, kısaltma olarak Kürtçe’de arkadaş, dost anlamına gelen KEKE olarak da okunup, bölgenin arkadaş ve işbirliği içindeki senaryosunu kuvvetlendiren ve kentin içindeki ayrılıkları birbirine yakınlaştıran bir alt metin veya slogan olabilir.

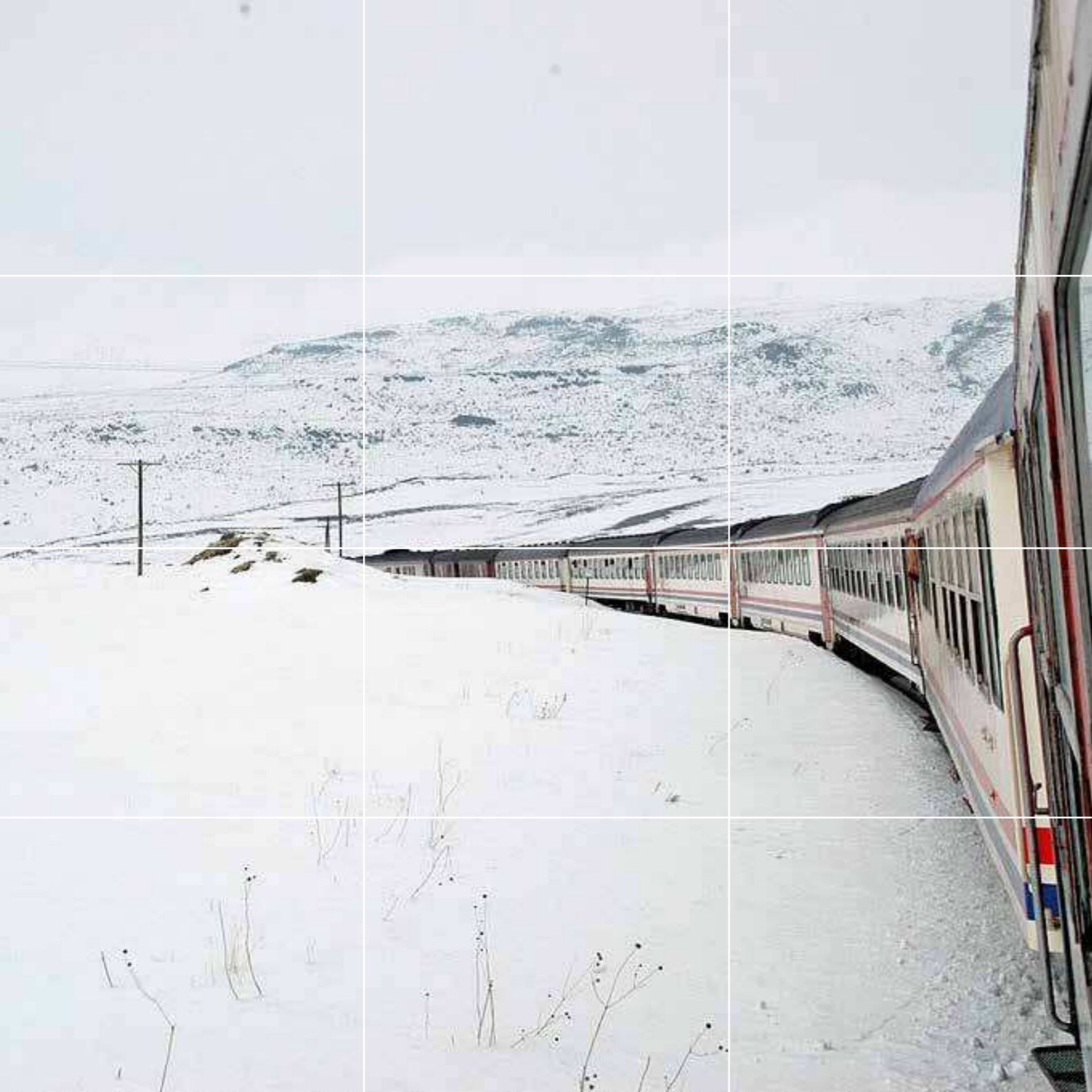
BÖLÜM

03

VİZYON
Bölgesel Vizyon
Kentsel Vizyon

BÖLGESEL VİZYON
BEREKET YAYLARI

KENTSEL VİZYON
KANCA ERZURUM, KÜTLE ERZURUM

BÖLÜM

04

VİZYON ve EYLEM
ÇERÇEVESİ
Vizyon Çerçevesi
Eylem Çerçevesi

VİZYON ÇERÇEVESİ 3x3 EYLEM ÇERÇEVESİ

1 FARKLILIK

- 1 Lider:**
Bölgenin Lokomotif Kuvveti
- 2 Korunaklı:**
Çevresinden Ayrık Coğrafya
- 3 Kar:**
Uludağ'a Alternatif

2 TEMA

- 1 Merkez:**
Ölçekler Arası Merkez
- 2 Deprem:**
Bilinçli Halk Eğitimi
- 3 Kış:**
Palandöken

3 STRATEJİ

- 1 Kalkınma:**
Ulusal dan Bölgeye
- 2 Dönüşüm:**
Üniversite Kent Birlikte
- 3 Bütünleşme:**
Arayüzler Ağı

ERZURUM'UN GELECEĞİ

1 SEKTÖR

- 1 Turizm:**
Alternatiflerin Sektörü
- 2 Hizmet:**
Mekan Alternatifleri
- 3 Eğitim:**
Üniversite Kenti

2 PROGRAM

- 1 Tanıtım:**
Detayların Önemi
- 2 Spor:**
Spor Yap, Genç Kal!
- 3 Yaşam Kalitesi:**
Ara Mekanlar

3 PROJE

- 1 Zirve:**
Zirveden Kente
- 2 Yay:**
Esnek Keşif Rotaları
- 3 Keke:**
Bölgesel Kurgunun Başlatıcı Kenti

VİZYON ÇERÇEVESİ

3 FARKLILIK

3 TEMA

3 STRATEJİ

Lider

Merkez

Kalkınma

Korunaklı

Deprem

Dönüşüm

Kar

Kış

Bütünleşme

3 FARKLILIK

1 Lider

Bölgenin Lokomotif Kuvveti

Ülkeler arası işbirliğinin açılış noktalarından biri olan Erzurum ve çevresi; İran, Azerbaycan, Gürcistan ve Türki Cumhuriyetler ile kurduğu birliktelikler ve ağlar kapsamında, Tarihi İpek Yolu üzerinde tarih boyunca sahip olduğu merkez niteliğini bugün de devam ettirerek, bölgesinin lideri konumuna gelecektir. Gelişmiş ulaşım ağı ve altyapısı, hizmetler, turizm gibi sektörlerde sunduğu imkânlarla bölgesinin önde gelen illerinden olan Erzurum, bu özelliğini bölgesel kalkınma için lokomotif kuvvet olacak şekilde değerlendirmelidir. Dengeli bölgesel kalkınma anlamında, bölge içi kurulacak işbirliklerinin tetikleyicisi olurken, aynı zamanda da korunmasının garantisi olacaktır. Bölgenin yönetiminde söz sahibi olacak olan kent, aynı zamanda sadece kendi kalkınmasını diğer illerden önde tutmayacak, bölgesel kalkınma adına sahip olduğu bu gücü diğer kentlerin kalkınması için kullanacaktır. Kentin lokomotif kuvvet olarak sağlayacağı destekle birlikte bölge kalkınacak ve de kendine yetebilir hale gelebilecektir.

2 Korunaklı

Çevresinden Ayrık Coğrafya

Çevresi dağlarla çevrili olan kent, yüksek bir ovanın güneybatı bölümünde konumlanmıştır. Bu özelliği ile çevresinden ayrılan bir yapıya sahip olan kent, yıllar boyunca bu korunaklı yapısını devam ettirmeyi başarmıştır. Palandöken Dağları'nın batı ve güney kısım eteklerinde konumlanan Erzurum, sahip olduğu bu topografyayı sert karasal iklimi kıran bir unsur olarak kullanarak, mikroklimal alanlar yaratmayı başarmıştır. Ilıman iklim ile sert karasal iklimin iç içe geçtiği kent, bu çevresinden ayrık ve korunaklı yapısı ile özelleşerek, farklı ve keşfedilmeyi beklemektedir.

3 Kar

Uludağ'a Alternatif

Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu Bölgeleri'nin geçiş coğrafyasında yer alan kent, ılıman ve sert karasal iklim özelliklerini bir arada barındırmaktadır. Rakımın fazla oluşu ve kar yağışının yoğun olması nedeniyle, yılın 70 gününü kar altında geçiren kent için kar önemli bir değerdir. Kışın sıcaklıkların -38 dereceye kadar düştüğü Erzurum'da karın kalkış süresi de uzamakta, bu durum, yılın 150 günü kış turizmi faaliyetlerine imkân sağlamaktadır. Bu özelliği ile kent diğer kentlerden ayrılmaktadır. Uludağ'da kayak süresinin 120 gün /yıl'da kaldığı düşünülecek olursa, Erzurum, kayak severler için önemli bir alternatiftir.

3 TEMA

1 Merkez

Ölçekler Arası Merkez

Sahip olduğu lokomotif kuvvet nedeniyle bölgesel kalkınmayı ateşleyecek fitil olan Erzurum; yönetsel, sektörel ve kamusal anlamda alt bölge merkez görevini üstlenecektir. Mevcut durumda devlet kurum ve kuruluşlarının bölge idarelerinin yer seçtiği kentin zaman içerisinde farklı sektörlerde de kurum, kuruluş ve STK'lara ev sahipliği yapar hale gelmesiyle, alt bölge merkezi olan Erzurum, ulusal ve uluslararası ölçeklerde de söz sahibi olabilecek bir merkez haline gelecektir. Bunun dışında Erzurum bulunduğu coğrafi konum nedeniyle hem doğu ile batıya birbirine bağlayan önemli bir ticaret yolu üzerinde yer almakta, bir yandan da kuzey-güney aksı üzerinden sunduğu tünel imkanlarıyla Karadeniz'i diğer bölge ve de ülkelere bağlamaktadır. Bu özelliği, kentte konumlandırılacak Palandöken Lojistik Merkezi'yle güçlendirilecek, bu sayede kent aynı zamanda farklı bir bağlamda da merkez konuma yükselecektir. Gümrük, bankacılık, iletişim ve sosyal hizmet alanlarının yer alacağı lojistik merkez, kentin bölge ve bölgeler arası platformda önemli bir merkez olmasının önünü açacaktır.

2 Deprem

Bilinçli Halk Eğitimi

Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerinde yer alan Erzurum, birinci derece deprem bölgesindedir. 1983 yılında gerçekleşen depremde büyük çapta can ve mal kaybı yaşanmıştır. Yaşanan deprem sonucunda, boyları farklılık gösteren kuzeydoğu- güneybatı gidişli birbiriyle bağlantısız aralıklı ve basamaklı çok sayıda yarık ortaya çıkmıştır. Bu durum, yörenin zemininin stabil olmayan yapısını ortaya koymaktadır. Bu nedenle, olası bir depreme karşı önlemlerin alınması için gerekli sismolojik denetimlerin düzenli olarak gerçekleştirilmesi, yaşanabilecek hasarın tespiti gibi çalışmaların yürütülmesi gerekmektedir. Bu aşamada, sadece bilimsel çalışmaların yürütülmesi yeterli olmayacaktır. Uygulamaya geçmediği sürece bu araştırmaların önemi ortadan kalkmaktadır. Bu nedenle, halkın bilinçlendirilmesine yönelik eğitimler düzenlenmelidir. Olası bir deprem anında yapılması gerekenler uygulamalı olarak anlatılmalı, her yaş grubuna yönelik eğitim grupları oluşturularak dönemsel eğitimler verilmelidir.

3 Kış

Palandöken

Türkiye'de ilk defa planlı olarak yapılan kış turizmi merkezi olan Palandöken Kayak Merkezi, kayak mevsimi uzunluğu, yüksek kar kalitesi, elverişli pist uzunluğu ve şehir merkezine yakın oluşu nedeniyle ulusal ve uluslararası standartlar da hizmet veren merkezlerden biridir. Erzurum, sahip olduğu merkez ile 2011 yılında düzenlenen UNIVERSIADE oyunlarında uluslararası arenada adını duyurmayı başarmıştır. Ancak, bu durum yine de bölgenin ziyaretçi sayısını artırmaya yetmemiştir. Bu duruma yönelik olarak gerekli tanıtımların yapılması, sadece kış turizmi faaliyetlerine ve etkinliklerine bağlı kalınmadan, alternatif turizm faaliyetlerinin de geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesiyle ziyaretçilere sunulacak imkânlar ile birlikte, kentin kalkınmasında sektörel çeşitlilik sağlanmış olacaktır. Bu bağlamda, turizm altyapısının geliştirilmesi ve tesislerin iyileştirilmesi gerektiği göz ardı edilmemesi gereken bir diğer konudur. Sadece kent ölçeğinde değil, aynı zamanda 'Erzurum-Erzincan- Kars Kış Turizmi Koridorunun Geliştirilmesi Projesi'yle de bu alanda önemli bir adım atılarak, kentler arası işbirliği sağlanmış olacaktır.

3 STRATEJİ

1 Kalkınma

Ulusalda Bölgeye

Yatırım Teşvik Bölgeleme Sistemi'nde 5. Bölge'de yer alan Erzurum, bu özelliği ile kamu ve özel yatırımların en fazla yönlendirildiği ve desteklediği iller arasında yer almaktadır. Bu sayede, kentsel ve kırsal alanda kalkınma için gerekli olan yatırım ve teşvikin yöreye aktarılması adına gerekli destek sağlanmaktadır. Ancak, bu desteğin mekana ve ekonomiye yansımaları adına, yerelde ve de ulusal ölçekte yatırımcıların kente çekilmesi için gerekli olan tanıtımların yapılması gerekmektedir. Bu tanıtımlar, kentin alternatiflerini ön plana çıkaracak detayda ve özelleşmiş olmalıdır; ancak bu şekilde kent diğer bölge kentlerinden sıyrılarak yatırımları çekebilecektir. Bölge içerisinde yüklendiği görev nedeniyle kentin bu yatırımları çekmesi, bölgesi bağlamında daha da önem kazanmaktadır. Zira bu yatırım ve teşvikler bölgesel döngünün başlangıç ve itici gücü olarak sermayede yerini alacaktır.

2 Dönüşüm

Üniversite Kent Birlikte

Atatürk Üniversitesi ve yeni açılan Erzurum Teknik Üniversitesi, kentin bölge içerisinde bir üniversite kenti rolü üstlenmesini sağlamıştır. Eğitim konusunda kamu yatırımlarının bölgeye yönlendirildiği göz önünde bulundurulduğunda, kentin öğrenci kenti olmaması için hiç bir engel kalmamaktadır. Bu nedenle, kentte hizmetler sektörünün geliştirilmesi, genç nüfusa hitap eden sosyal yaşam olanaklarının geliştirilmesi, kentte genç ve nitelikli nüfusun tutulmasının önünü açacaktır. Atatürk Üniversitesi, sahip olduğu 22 Araştırma ve Uygulama Merkezi, 20 Fakülte, 3 Yüksekokul, 12 Meslek Yüksekokulu ve 7 Enstitü ile önemli bir miktarda öğrenci, akademisyen ve çalışan nüfusunu kente çekmektedir. Bu nüfusa hizmet edecek nüfusa yönelik yüksek yaşam kalitesi standartlarında yerleşim alanlarının yaygınlaştırılması ve yine bu nüfusa hizmet verecek kurum, kuruluş, yeme- içme, konaklama vb. tesislerin iyileştirilmesi, çeşitlendirilmesi ve kent içerisinde farklı yerlere konumlandırılması, kent içi ekonominin canlanmasını sağlayacaktır.

3 Bütünleşme

Arayüzler Ağı

Erzurum'un güney ilçeleri ile kuzey ilçeleri arasında farklılıklar olduğu gözlemlenmektedir. Güneydeki ilçelerde ortalama hanehalkı sayısı iki katına çıkarken öte yanda kuzey ilçelerde bu oran 4'te 1'e kadar gerilemektedir. Bu durum, kuzey ve güney ilçeler arasındaki sosyo-ekonomik gelişmişlik farkını genişletmektedir. Bu nedenle, her iki bölümü birbirine kanalize eden alt bölgeleme sistemi geliştirilmelidir. Bu kapsamda, Erzurum Kültür Rotası Alt Bölgesi kurgusu, Palandöken Lojistik Merkezi ve doğal değeri nedeniyle öne çıkan alanları birbirine bağlayan keşif izleri birbirine bir ağ içerisinde bağlanmalı, üst üste binen arayüzler sayesinde kentin iki bölümünün birbirine eklenmesi ve kaynaşması sağlanmalıdır.

EYLEM ÇERÇEVESİ

3 SEKTÖR

3 PROGRAM

3 PROJE

Turizm

Tanıtım

Zirve

Hizmet

Spor

Yay

Eğitim

Yaşam Kalitesi

Keke

3 SEKTÖR

1 Turizm

Alternatiflerin Sektörü

Erzurum, bölgesel turlarda sadece bir geçiş noktası olarak yer alması ve de yetersiz tanıtım nedeniyle yeterli miktarda turist çekememektedir. Her ne kadar Trabzon'dan sonra bulunduğu coğrafya içerisinde en fazla turist çeken ikinci il olarak bilinse de yetersiz ve eksik tanıtım nedeniyle bu sayı, yine de istenen seviyenin çok altında kalmaktadır. Kentte var olan kültürel, doğal, macera ve spor turizm alternatiflerinin eksik tanıtımı nedeniyle turistlerin konaklama süreleri yerli turistler için 1,8 gece, yabancı turistler için ise 1,9 geceyle sınır kalmaktadır. Her ne kadar yatak kapasiteleri yeterli olarak gözüксе de, turizm potansiyellerinin ve alternatiflerinin tanıtımıyla birlikte kente gelecek olan ziyaretçi sayısında görülecek artışla birlikte bu tesisler yetersiz kalacaktır. Bu nedenle, nitel ve nicel anlamda kaliteli tesislerin kurulması ve kentin kültürel rota ve keşif izlerinin geçtiği ağ sisteminde belirlenecek odaklarda konumlandırılması gerekmektedir. Bu sayede, ziyaretçilerin keşif rotaları esnasında farklı konaklama alternatiflerine sahip olmaları da sağlanacaktır.

2 Hizmet

Mekan Alternatifleri

Turizm altyapısının geliştirilmesiyle birlikte ziyaretçi sayılarının artması beklenmektedir. Buna bağlı olarak, bu nüfusa hizmet edecek tesislerin sayısının ve kalitesinin artırılması, alternatif etkinliklere, faaliyetlere ve festivallere olanak sağlayacak mekanların çoğaltılması ve kent içerisinde farklı yerlerde konumlandırılması kentin yaşam kalitesinin artmasına da katkıda bulunacaktır. Bu durumdan bu sayede sadece ziyaretçiler değil aynı zamanda kentliler de faydalanabilecektir. Verdiği hizmet kalitesi ile birlikte gelişecek ve tanınacak olan Erzurum, merkezi gücüne güç katacaktır.

3 Eğitim

Üniversite Kenti

Bölge içerisinde önemli bir öğrenci ve akademisyen nüfusunu barındıran üniversite kenti Erzurum, farklı sektörlerde özelleşmiş araştırma ve uygulama merkezleri, fakülteleri, yüksekokul, meslek yüksekokulları ve enstitüleriyle, kentin beşeri sermayesini meydana getirmektedir. Üniversite bünyesinde yer alan teknokentin aktifleştirilmesi, firma sayısının artırılması, teknokentte yer alacak firmaların desteklenmesiyle gerçekleşecektir. Farklı sektörlerden firmaların yer alacağı teknokent; üniversite, sanayi ve üretim işbirlikleri içerisinde gerekli olan mekanı üretici, çalışan, girişimci ve öğrenciler için sağlamış olacaktır. Okurken uygulamaya yönelik bilgiyi ve de beceriyi edinebilecek öğrencilerin kentte kalarak, kentin beşeri ve ekonomik sermayesine katkıda bulunması da bu şekilde sağlanmış olacaktır.

3 PROGRAM

1 Tanıtım

Detayların Önemi

Erzurum'un karşılaştığı en büyük sorun gelen yerli ve yabancı turistlerin kalış sürelerini uzatacak alternatiflerin olmayışı ve de kentin tanıtımının yeterli düzeyde yapılmıyor oluşudur. Bunun en büyük nedeni, Erzurum'un Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Karadeniz turlarında sadece bir geçiş noktası olarak yer alması, kente yönelik olarak düzenlenmiş özel turların olmamasıdır. Kent, bölge turlarında sadece bir geçiş mekanı olarak kalmakta, sahip olduğu zenginliği gösterecek zamana sahip olamamaktadır. Bu nedenle, kente özel tur programlarının hazırlanması, bu programların tanıtılması ve pazarlanması için gerekli girişimlerde bulunulmalıdır. Bu tur programlarını çeşitlendirecek tatlar ise kentsel kurguda daha önce belirtilen rotaların ve izlerin bir ağ oluşturacak şekilde birbirinin üstüne binmesinden oluşan arayüzler aracılığıyla sunulacaktır. Tat ve doku keşiflerinin düzenleneceği, kültürel mirasın tanıtılacağı, alternatif turizm faaliyetlerinin kış ve sağlık turizmiyle entegre edileceği kent, bu sayede doğru tanıtımla, ulusal ve uluslararası platforma tanınır hale gelecek, bu sayede beklenen ziyaretçi kapasitesini kendine çekebilecektir.

2 Spor

Spor Yap, Genç Kal!

İspir ilçesinde Çoruh Nehri üzerinden yapılan rafting, Dumlu Dağları'nda Karasu Nehri eşliğinde gerçekleştirilen günübirlik doğa yürüyüşleri ve trekking güzergahları, Palandöken Dağları'nda kayak ve dağ sporları gibi alternatif spor aktiviteleri, kentte yaşayanlar ve ziyaretçiler için önemli bir potansiyeli gözler önüne sermektedir. Bu faaliyetlerin desteklenmesi, tanıtımının yapılması, genç nüfusu kente çekecektir. Üniversite ile işbirliği halinde düzenlenebilecek yarışmalar, şampiyonalar ve etkinlikler ile kentin kalkınmasına katkıda bulunulabilecek ve bunlara ek olarak, verilecek eğitimlerle bu sporların yaygınlaştırılması da sağlanacaktır.

3 Yaşam Kalitesi

Ara Mekanlar

Kuzey ve güney bölümü arasında sosyo-ekonomik farklılıkların olduğu kentin dikkat çeken en önemli özelliklerinden biri tiyatro ve sinema seyirci sayılarının bölge içerisinde çok yüksek oluşudur. Bu durum, kentte var olan üniversitelerin kente en büyük katkısıdır. Bu bağlamda incelendiğinde, üniversitenin varlığı kentin yaşam kalitesinin artırılması için önemli bir itici ve yüklenici kuvvet olacaktır. Erzurum, bu özelliği ile sunacağı farklı kültürel ve sosyal imkanlarla, hizmetler sektöründe gelişecek, kentsel ve kırsal gelişime katkıda bulunacaktır. Bu tür hizmetlerin kent genelinde yaygınlaştırılması, kültürel rota ve de diğer keşif izleriyle ortaklaşa düşünülen mekansal planlama arayışıyla, kentin farklı yerlerinde konumlandırılacak alanlarla birlikte, kentte yaşayanlarla kırsal alanda yaşayanların ortaklaşa kullanabileceği ara mekanlar kurgulanacaktır.

3 PROJE

1 Zirve

Zirveden Kente

Erzurum, 1.859 m denizden yüksekliğe sahip olmasıyla, bölgesi içerisinde en yüksekte olan kent olma özelliğine sahiptir. Bu nedenle, kentin sahip olduğu bu zirve özelliği, sert karasal iklimiyle de birleştiğinde, nirengi noktaları üzerinden geliştirilebilecek bir potansiyeli de barındırmaktadır. Palandöken Kayak Merkezi, kentin zirvelerinden birine konumlanmıştır. Kent merkezine 10 dakika, havalimanına 20 dakika mesafede olan merkez, kış turizmi anlamında kentin en büyük gelir kaynaklarından biridir. Yılın 150 günü kayak süresine olanak tanıyan kent, sahip olduğu bu merkezle 2011 yılında düzenlenen UNIVERSIADE oyunlarıyla birlikte uluslararası

ölçekte tanınır hale gelmiştir. 15 pist, Alpin, Y tur kayağı ve helikopterli kayak olanaklarına elverişli 1150 yatak kapasiteli tesisleriyle Palandöken, kış turizmi açısından kentin alternatif istihdam olanağı aynı zamanda da yeni geçim kaynağıdır. Doğanın sunduğu zirvenin, ekonomik marka değeri üzerinden kentin ve yerelin kalkınmasına dönüşmesi, insan ve doğa arasındaki en güzel birlikteliklerden birine sahne olmaktadır. Bu sayede turizm, sadece kendini besleyen bir sektör değil, aynı zamanda farklı sektörleri de besleyen bir hacmi de yönetmektedir. Bu bakımdan zirve de sadece dağın zirvesi değil, birçok alanı birlikte yöneten Erzurum'un zirvesidir.

Yöreye çekilecek yerli ve yabancı turistlere yönelik kullanımların geliştirilmesi, hizmetler sektöründe atılacak adımlar ve getirilecek alternatiflerle birlikte, kent farklı sektörlerde de kalkınır hala gelecektir ve zirve yapacaktır. Bu durum, sadece ziyaretçilerin değil, aynı zamanda kentte yaşayanların da lehine olacaktır.

3 PROJE

Yay 2

Esnek Keşif Rotaları

Fırat Nehri, Çoruh Nehri ve Van Gölü su yayları arasında kalan, bereketli ova ve plato alanlarını kapsayan bu keşif rotaları sadece tarım ve hayvancılık üretimi açısından değil; kültürün yeniden üretimi, kente ve bölgeye arkeolojik üst başlıkta bakış ve turizmin çeşitliliği gibi birçok açıdan bölgenin farkındalığını artıracak programlar içermektedir. Erzurum'un başrol üstleneceği bu modelde, kurulan işbirliği sayesinde dengeli bir bölgesel kalkınma sağlanmış olacaktır. Yörenin tanıtılarak kalkınması adına atılacak bu ilk adım sayesinde kent yöreye çekeceği ziyaretçileri, kurulacak keşif rotaları üzerinden diğer kentlere aktaracaktır. Bu rota, kentler arasında kültürel miras

alanlarını dolaşacak, farklı keşif imkanları sunacak ve aynı zamanda farklı sektörel merkezler arasından geçerek, bu merkezlerin de sisteme dahil olmasını sağlayacaktır. Bu bölgesel senaryoda Erzurum'un kent olarak takınacağı tavır; bu rotaları başlatacak sistem, merkez, mekan ve tesisleri kurmak, kurulan bu yapıyı, yayı oluşturan bölgedeki diğer komşularına iletecek devamlılığı sağlamaktır.

3 PROJE

Keke 3

Bölgesel Kurgunun Başlatıcı Kenti

Kanca Erzurum, Kütle Erzurum olarak özetlenebilecek KEKE önerisi; keşif rotalarının açılımı olan Bereket Yayları Bölgesel Vizyon Önerisi'ndeki "yay" imgesini çalıştıran iki unsurun toplamıdır. Yayın esnemesi, sistemin çalışması için yükün/kütlenin asılacağı kanca ve kütlenin kendisi gereklidir. Kütle; kent merkezinde yaşam kalitesi artışı, üniversite-üretim işbirliği, yeni bölgesel ulaşım ağı . . . gibi kentsel ölçekte yeniden kurgulanacak vizyonlardır. Kanca ise nasıl yayda kütleyle ortam hazırlıyorsa; kentsel kurguda da kütle diye tabir edilen bu vizyonlara ortam sağlayacak olan tematik sektörler ve mekanlardır. Bu bakımdan, bölgesel bereket yaylarının hem kancası hem

de kütlesi olan Erzurum, yayı çalıştıran unsurları kendinde barındırarak bölgede lider ve başlatıcı bir rolde olacaktır. Öte yandan KEKE kelimesinin de Kürtçe'de arkadaş, dost anlamına geliyor olması; gerek bölgesel, gerekse kentsel ölçekte işbirlikleri yapan ve interaktif çalışmalar gerçekleştiren bir toplum düzeni tanımlar.

BÖLÜM

05

ERZURUM'UN GELECEĞİ
İÇİN 10 TEMEL İLKEERZURUM 'UN GELECEĞİ İÇİN
10 TEMEL İLKE

1. **KEŞİF** : Bölgeyi Donatan Bereket Yayıları
2. **KANCA** : Tematik Mekan ve Sektörler
3. **KÜTLE** : Bölgesel Kurgunun Başlatıcı Kenti
4. **KEKE** : Dost, Arkadaş Erzurum
5. **KAYAK** : Zirveden Zirveye
6. **KAMPÜS** : Kente Dönük Akademik İmkanlar
7. **KAYNAK** : Doğa ve Tanıtım
8. **KÜRESEL** : Kimlikli Kent
9. **KATMAN** : İz Süren Kent
10. **KATMA DEĞER** : Yatırım Teşvikleri

KEŞİF: BÖLGEYİ DONATAN BEREKET YAYLARI

Fırat Nehri, Çoruh Nehri ve Van Gölü su yayları arasında kalan bölgede bereketli plato ve ova alanlarını kapsayan ve bu alanları birçok kültür ve ekonominin izinin sürüldüğü keşif rotalarına aktaran düşünce ile bölge sadece tarım ve hayvancılık bakımından değil, kültürün yeniden üretimi bakımından da gelişecektir. Erzurum'un başrolü üstleneceği bu yay sisteminde sağlanacak programlar ve senaryolar ile kent bir geçiş kenti olmaktan sıyrılıp, daha çok konaklanılan ve zaman geçirilebilen bir kimlik kazanacaktır. Keşif rotalarının amacı hem kentliye var olan imkânların farkına varılmasını sağlayacak, hem de ziyaretçiler için tekrar edilmek istenecek yeni bir deneyim kazandıracaktır. Ziyaretçi çeken başlıca sektör olan turizmin de içinde bulunacağı bu rotalar; yemekten moda, mimariden tarihe, müzikten folklorla birçok alanda çeşitlilik içerecektir.

KANCA: TEMATİK MEKAN VE SEKTÖRLER

Bereket Yayları'ndan oluşan bölgesel kurguda başlatıcı rolü üstlenecek olan Erzurum, yay imgesine göre yayı çalıştıracak, esnetecek olan kütle ve kütlelerin asılacağı kancanın merkezidir. Kütle, bu yayı çalıştıran senaryolar olmakla birlikte kanca ise bu senaryoların bağlanacağı, oturacağı zemindir. Bu zemin tematik sektörel odaklar ve tematik alanlar ile sağlanacaktır. Tematik sektörel odaklar, hem hali hazırda var olan hem de yeni eklenip geliştirilebilecek tarım, kültür, sanayi, üniversite ve turizmdir. Tematik alanlar ise; Çoruh Nehri, Erzurum Ovası, Palandöken Kayak Merkezi, Palandöken Lojistik Merkezi, Erzurum Kültür Rotası Alt Bölgesi olarak düşünülebilir. Bu alanlarda ölçek bakımından daha mimari ölçekte mekanlar da düşünülmelidir.

KÜTLE:

BÖLGESEL KURGUNUN BAŞLATICI KENTİ

Kancada olduğu gibi yayı yeniden düşünmek gerekirse, kütle kancaya takılan ağırlık olarak sistemi çalıştırır. Kanca olarak kent ölçeğinde tematik mekan ve sektörleri düşündüğümüzden dolayı, bu tematik senaryoya takılan kütlelerin verimli olması ise kentin gelişim yönünün belirlenmesi, kent merkezinde yaşam kalitesi artışı, üniversite-üretim işbirliği, depreme dayanıklı yerleşim alanları, ihtiyaca yönelik planlama, yeni bölgesel ulaşım ağı ve kültürel rotaların işlenmesine bağlıdır. Bu durumlar, kütlelerin çalışmasına zemin hazırlayacaktır ve bu zeminde yeni kütle senaryoları olarak ne düşünülecekse yeniden sistem kurmak değil, sadece sisteme adapte etmek gerekecektir.

40

KEKE:

DOST, ARKADAŞ ERZURUM

Erzurum tarihi boyunca, birçok etnik topluluğa ev sahipliği yapmış, bağımsızlık mücadelesinde kongrede birçok vekilin toplanmasına sahne olmuş, birleştirici gücü olan bir kent olması itibarıyla yeni vizyon senaryosunda da bu kimliğini ön plana çıkarmak durumundadır. Bölgesel işbirliğinde çevre il ve ilçelerle, bu illerin üniversiteleri ve akademik imkanlarıyla, teknik detaylarıyla ilişkide olması gerekmektedir. Bu bağlamda, Kanca Erzurum, Kütle Erzurum vizyon önerisi ile bölgesel kurgudaki bereket yayları ile oluşacak kültürel rotaların hem sağlayıcısı hem de başlatıcısı olacaktır. Vizyon önerisinin 'keke' olarak okunması ve bu kelimenin Kürtçe'de arkadaş, dost anlamına gelmesi Erzurum'un bölgede takınacağı tavrı özetlemektedir.

41

KAYAK: ZİRVEDEN ZİRVEYE

Turizm, sadece kendini besleyen bir sektör değil, aynı zamanda farklı sektörleri de besleyen bir hacmi de yönetmektedir. Bu bakımdan, yöreye çekilecek yerli ve yabancı turistlere yönelik kullanımların geliştirilmesi, hizmetler sektöründe atılacak adımlar ve getirilecek alternatiflerle birlikte, kent farklı sektörlerde de kalkınır hale gelecektir ve zirve yapacaktır. UNİVERSİADE oyunlarında kendini gösteren olumlu ve olumsuz istatistikler dikkate alınmalı, etkinlikler tekil olarak dikkate alınmamalı ve devami getirilmelidir. Sağlanacak olan istikrar kentin kurduğu sistemi bozup yeniden yapması değil, devamını getirmesi ile sağlanacaktır ve kent zirveye çıkmışken yeniden aşağı inmeyecektir.

05

06

KAMPÜS: KENTE DÖNÜK AKADEMİK İMKANLAR

Kampus sınırlarının kalkarak bölgeye enformasyon sağlayan, sektörel çözümler getiren, ekonomik kollardan da yararlanan bir hale gelmesi, sadece öğrenciler için değil, kent için üniversite anlamına gelmektedir. Sadece tarım örneğini ele alırsak, çiftçinin kendi bildikleriyle aldığı verimi Ziraat Fakültesi ile koordine çalışarak alacağı verimle bir tutamayız. Akademik standartlarla belirlenen şartlar bölgeyi temiz hava anlamında ileri götürecek ve sektörel kollar da akademik imkânları besleyecektir. Özellikle kanca olarak belirtilen, keşif rotalarının çalışma zeminlerini sağlamak için akademik olanaklar önemli ölçüde gereklidir. Aynı zamanda bu akademik imkanlar, bölgenin yaşayış biçimini belirleyecek olan bu senaryoda yer almakla kalmayacak, sahip olacağı aidiyet duygusu ile daha uzun süreler Erzurum'da kalacak okur-yazar bir topluluk oluşacaktır.

KAYNAK: DOĞA VE TANITIM

Kentlerin var olan zenginlikleri kadar bunları nasıl sundukları ve nasıl tanıttıkları da önemlidir. Bu bağlamda, tanıtım günümüzde kentlerin çekim gücünü artıran önemli unsurların başında gelir. Tanıtacak değerleri olmayan kentler bile yapay unsurlarla bunu aşabilmektedirler. Erzurum ölçeğinde bunu düşündüğümüzde kentin tanıtımdan önce neyi tanıtacağını, yani değerlerini gözden geçirmesi gerekmektedir. Bunun için değerler arasında bir hiyerarşi yapılmalıdır. Tüm değerlerini tek potada eriten bir Erzurum yerine, ana bir değer ekseninde, diğer değerleri de artıracaktır.

07

KÜRESEL: KİMLİKLİ KENT

Erzurum, gelecek stratejisini, yerel kimliğini koruyarak küreselleşme stratejisi üzerine kurgulamalıdır. Kimliğin korunması, kültürü koruma bilinci ve yaşam kalitesinin artırılması ile sağlanabilecektir.

Koruma bilinci ve yerel kimlik, kentin uluslararası ölçekte tanınırlığını uzun vadede olumlu etkileyecektir. Bu nedenle kent 'marka' olma stratejisini bir kenara bırakıp, 'yerel kimliğini koruma' stratejisiyle, daha uzun vadeli bir eylem planlamasını benimsemelidir. Bu kapsamda ulusal ve uluslararası kentler ile bilgi ve deneyim paylaşımı programları yapılmalıdır.

08

KATMAN: İZ SÜREN KENT

Tarihsel süreci boyunca Antik Çağ yerleşimlerinden, Osmanlı Dönemi geleneksel evlerine, Doğu izlerinden Cumhuriyet dönemi eserlerine kadar birçok dönemden izler barındıran şehrin kendi geçmişinin izlerini sürmesi, kendini daha çok tanıması gerekmektedir. Küreselleşme ve markalaşma hedefinde olan şehrin tanıtımdan önce kendini de daha çok tanıması gerekmektedir. Bu bağlamda, bereket yayları olarak genellenebilecek olan bölgesel plana dahil olan kentlerin, keşif rotalarının mekânsal kurgusu ve içeriğini hem belediye hem de STK'lar ile ortaklaşa planlamalıdır.

09

KATMA DEĞER: YATIRIM TEŞVİKLERİ

Uluslararası standartlara uyan ve kente destek bakımından senaryoları olan, çocuklar ve yaşlılar, öğrenciler, yerel esnaf, ziyaretçiler gibi kentin sosyal kesimlerine yapılacak olan senaryoları üstlenen veya bu senaryolara katkı sağlayacak olan yatırım unsurları teşvik edilmelidir. Erzurum, kamu ve özel yatırımların en fazla yönlendirildiği ve desteklendiği iller arasında yer alması itibarıyla bu desteğin mekana ve ekonomiye yansımaları adına, yerelde ve ulusal ölçekte yatırımcıların kente çekilmesi için gerekli olan tanıtımların yapılması gerekmektedir. Yapılacak tüm yatırımlar, hem kentliye hem de yatırımcıya geri dönüşleri bakımından olumlu sonuçlar doğuracaktır.

10

			58 SIVAS	64 UŞAK	36 KARS				
			59 TEKİRDAĞ	65 VAN	70 KARAMAN	46 KAHRAMANMARAŞ			
	42 KONYA	50 NEVŞEHİR	60 TOKAT	66 YOZGAT	71 KIRIKKALE	49 MUŞ	24 ERZİNCAN		
14 BOLU	43 KÜTAHYA	51 NİĞDE	61 TRABZON	67 ZONGULDAK	72 BATMAN	74 BARTIN	77 YALOVA	16 BURSA	
40 KIRŞEHİR	44 MALATYA	52 ORDU	62 TUNCELİ	68 AKSARAY	73 ŞIRNAK	75 ARDAHAN	78 KARABÜK	17 ÇANAKKALE	
41 KOCAELİ	45 MANİSA	54 SAKARYA	63 ŞANLIURFA	69 BAYBURT	76 İĞDIR			18 ÇANKIRI	79 KİLİS
07 ANTALYA	01 ADANA							80 OSMANİYE	
08 ARTVIN	04 AĞRI							81 DÜZCE	47 MARDİN
15 BURDUR	03 AFYON								
27 GAZİANTEP	05 AMASYA	10 BALIKESİR	19 ÇORUM	30 HAKKARİ	53 RİZE	48 MUĞLA	55 SAMSUN	28 GİRESUN	09 AYDIN
	06 ANKARA	11 BİLECİK	20 DENİZLİ	31 HATAY	38 KAYSERİ	57 SİNOP	56 SİİRT	29 GÜMÜŞHANE	
	02 ADIYAMAN	12 BİNGÖL	21 DENİZLİ	32 HATAY	39 KAYSERİ				
		13 BİTLİS	22 EDİRNE	33 İSPARTA	25 ERZURUM				
			23 ELAZIĞ	34 İSTANBUL	26 ESKİŞEHİR				
				35 İZMİR					

81 KENT VİZYON